Խ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 45 — ՄԱՐՏ 25/6 ԱՊՐԻԼ, 1898 — 15 ՋԻԼԳԱՏԷ 1315 — ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

درعلیده غلطه‌ده (ماسیس) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել
ՄԱՍԻՍ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "MASSIS"
Galata, CONSTANTINOPLE.

20 ՓԱՐԱ

ՄԱՍԻՍ

ՕՐԱԹԵՐԹ
Քաղաքական եւ Ազգային

ՌԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ.
» » » վեցամսեայ. 70 »
» » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկրներու համար տարեկան . 40 Ֆրանկ
» » » վեցամսեայ . 20 »
Դրամի [illegible] փոխարէն կ'ընդունուի, 115
[illegible] 100 դրուշի հաշուով:
Տեղափոխութեան ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ՄԵՐ ԸՆԹԵՐՑՈՒՄՆԵՐԸ ԵՒ ՄԵՐ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Դաստիարակութեան հարցը այնքան բարդ ինդիր է, որքան զայն կազմող տարրերը բազմադիմի։ Ամէն զարգացած ժողովուրդ կը ջանայ ազգային դաստիարակութեան մը հիմերը դնել, և միջավայրին սովորութիւնները յարմարցնել մանկավարժական սկզբունքներու։ Մենք—ինչպէս մեզի պէս ամէն ժողովուրդ որ նոր կը սկսի խորհիլ իրեն յատուկ դաստիարակութեան մը պէտքին վրայ—միշտ ստիպուած ըլլալով հետեւիլ մեզմէ աւելի զարգացածներու, անխրտոր կ'ընդօրինակենք այս հարցին վրայ խօսող ամէն բան՝ որ օտարէն կու գայ։ Որովհետեւ մեր խորհող միտքերը ինքնուրոյն կազմակերպութիւն մը չեն ստացած, որովհետեւ մեր մէջ գաղափարի անհատականութիւնը դեռ չէ կազմուած, բնական է որ միշտ հետցող մնանք օտար միտքերու, որոնք միշտ մեզի համար հեղինակութիւններ են, թէեւ յաճախ անոնց կազմած դաղափարային շէնքը խախտուս ըլլայ և քայքայուի զօրաւոր քննադատութեան մը առջեւ։

Այսպէս հետեւողի պիտի մնայ մեր միտքը, ինչպէս է մեր նկարագիրը, մինչեւ որ բնաշջջումի անխուսափելի օրէնքով, ինքնատիպ միտքեր ու դաղափարներ ներկայացնող անհատականութիւններ կազմուին մեր մէջ, մեր շրջիջը։ Ահա՛ այն ատեն այս մարդիկ պիտի ներկայացնեն այն հարկաւոր տարրերը, որոնցմով կարելի է մեզի յատուկ դաստիարակութեան մը հիմերը դնել։

Թէ ընթերցումը անհոգի մը նկարագիրը կազմելու մեծ դեր ունի, ապացուցուած ճշմարտութիւն մըն է։ Ամէն բարոյագէտ և հոգեբան կը հաստատէ որ ընթերցումը դաստիարակութեան կազմիչ տարրերէն մէկն է։ Ուրեմն հարկ է փնտռել հայ միտքը ներկայացնող այնպիսի արտադրութիւններ, որ ընթերցող հասարակութեան և ընթերասարդութեան նկարագիրը կազմելու օգնեն և մեր դաստիարակութեան հարկաւոր մնունդը տան։

Յիսուն տարիէ ի վեր է որ Պոլսոյ բարբառը գրական լեզու եղած է, և այդ միջոցին մշակուած է բազմաթիւ պարբերական հրատարակութիւններով ու գիրքերով։ Փնտռեցէ՛ք այս կէս դարու գրական կեանքին մէջ, քանի՞ հրատարակութիւն կայ որ մեր սեփական մտածումներուն արտայայտութիւնը ըլլայ։ Դուրս հանելով այն հաղուագիւտ ազգագրական ծանօթութիւնները, զոր գաւառացի դրողները երեւան հանած են թերթերու կամ առանձին գիրքերու մէջ, մնացածը մեծ մասամբ հաւատարիմ հետեւողութիւնն է ֆրանսականին և քիչ մը ալ ուրիշներուն։ Այսպէս էր դարուս սկիզբը Մխիթարեաններուն ծաղկեցուցած գրաբար գրականութիւնը, ուր հին հելլէն միտքը և ֆրանսացի դասական հեղինակները այնպէս կը տիրէին, ինչպէս բանաստեղծ մը մէկ արտադրութեան մէջ իր նախասիրած հեղինակին ոճն ու ոգին։ Մենք այն միջոցին տղայ, ժողովուրդն ալ դրականութիւնը գատելու անկարող, մէկ մէկ հիացողներ կորցնելու վրայ էինք։

Ինչպէս որ պզտիկ մը մտային հաղորդութիւն կը ցուցնենք, կ'արդահատինք այդ արտադրութեանց վրայ։

Մեր աչխարհիկ գրականութիւնը օգտակար և դաստիարակութեան հարկաւոր դրեթէ ոչինչ արտադրած է։ Դրեթէ չի կայ անոր մէջ տարր մը, որ առնես և ազգ. դաստիարակութեան մը շէնքը կազմելու գործածես։

Պոլսոյ հայ գրականութիւնը տուած է իրաւ է որ ինքնատիպ միտքեր՝ որոնց արտադրութիւնները Պոլսոյ մէջ կրնան կարդացուիլ ախորժով, բայց Պոլսէն դուրս, ամէն հաստատուած միտք գրեթէ անտարբեր կը մնայ անոնց ազդեցութեան։ Ասկէ զատ այդ արտադրութեանց մեծ մասը՝ միտեսակ կաղապարի մէջ ձուլուած՝ նիւթի և դաղափարներու այնպիսի միօրինակութիւն մը կը ցուցնեն, որ անոնցմով սնող միտքը կը զրկուի բազմակողմանի ծանօթութիւններէ։ Նոյն իսկ գեղեցկագիտական մասը այն քան սահմանափակ է և կաչկանդուած՝ նմանութեանց միօրինակութեան և ընտրուած պատկերներու սակաւաթիւ շարքի մը մէջ, որ յայտնի կ'երեւայ այն ընդօրինակութիւնը զոր յաջողդ դրական սերունդները միշտ ըրած են իրենց նախորդներէն։ Մատի վրայ կրնաք համարել այս գծուած սահմանէն դուրս ելլողները։

Այս ազգատ տարրերէն կազմուած դրականութիւն մը չի կրնար ժողովրդին և դրասէր երիտասարդութեան տալ ընթերցումի այնպիսի գիրքեր, որոնցմէ յայտնի ազդեցութիւն մը կը սպասուի անոնց նկարագրին կազմութեանը նպաստող։

Մեր Պոլսական գրականութիւնը օգտակարը, լուրջը և հեռաւոր ժամանակի մէջ բարոյական արդիւնք տուող նիւթերուն ու դաղափարներուն հաղիւ ընտրելացած է։ Մէկ խօսքով մեզի յատուկ դաստիարակութեան մը շէնքին համար, որ և է կարեւոր տարր չի կրնար ընձեռել, ոչ ալ ժողովրդին ընթերցանութեան դիրք կրնայ հայթայթել։

Առօրեայ ընթերցանութեան համար ամէնէն կարեւորը վիպական ճիւղն է, զոր մեր օրագիրները չեն մշակեր։ Այդ ճիւղով կը լուծուին բազմաթիւ ընկերական կարեւոր հարցեր, ժողովրդի մտքին ամէնէն աւելի մատչելի ձեւին տակ։ Ընթերցանութեան համար ուրիշ աւելի լուրջ հրատարակութիւններէ առաջ, բնական է որ դրականութեան այս սեռը զարգանայ։ Այս է մանկավարժական ճամբան՝ ժողովրդի մը—այդ մեծ մանուկը—դաստիարակելու։ Մենք հազիւ քանի մը խախտուս ու կարճ փորձեր ըրած ենք այս ճամբուն մէջ։

Գ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ՊԶՏԻԿ ՏՈՄՍԵՐ

Զուհաճեանի մահը վարկեան մը պիտի յիշեցնէ մեզի «Պզտիկ Գարագաշ»ը,—ինչպէս կը կոչուէր Գարագաշեան քոյրերուն կրտսերը, Վերգինէն—որ արուեստագէտի դիւրաթեք ու վառվռուն տաղանդովը, իր սեփական անդիմադրելի ու խելացնորիչ հրապոյրներովը իրը պաշտելի կուռք բարձրացաւ պահ մը, վարպետին «Էյ-Էվի» հատորներուն կազմած պատուանդանին վրայ։

Երաժշտական վարժարանի վկայական մը չունէր մեր երգչուհին կուրծքին վրայ մասունքի պէս սեղմած։ Գեղարուեստի վարժարանը ի՞նչ կ'ուսուցանէ արդէն, եթէ ոչ Արուեստին «ղղ-էր-Ի՞-ը», մինչ տաղանդը՝ «ձեր ծնողքներուն գործն է ատիկա» կ'ըսէր այնքան սրամտօրէն, Գեղարուեստներու մեծանուն ուսուցիչ մը նոյն իսկ։

Եւ Պզտիկ Գարագաշին ծնողքը դրեր էին իր խանձարուրին մէջ յորդելակ ձայն մը, գրաւիչ իր միամիտ ինքնավստահութեան մէջ, բեմական չսխալող զգացում մը, արուեստագէտի նուրբ բնութիւն մը, զուարթ չնորհ մը, որոնց վրայ՝ Սատանան ա՛լ, գոնէ անգամ մը ադէկ ներշնչուելով կեանքին մէջ՝ պղպեղուտ բան մը. քիչ մը պչրանք աւելցուցած էր իր կողմէն։

Ցաղթանակէ յաղթանակ կ'երթար այս divetteը, խանդավառելով միշտ ու երբեմն ակամայ դիպէ հանելով թատերասրահը, ուր իբր հանդիսատես մտնողներու մէջ սիրահարած դուրս ելլողներ կը գտնուէին շատ անգամ։

Ես ինքս ճանչցած եմ իր զոհերէն երեքը։ Նոյն իսկ ինծի դպրոցակիցներ էին անոնք. բարձրագոյն կարգի ուսանողներ երեքն ալ՝ որ. ուսման դասալիք թողուցին վարժարանը և դացին Թրքուստանեան «Կամաւոր» գրուիլ հայ թատերական խմբին մէջ, փորձիչ գուսանին փէչերուն չուրջը ապրելու իօլ տենչանքով։ զի գիտէք,

«Անկեալ ոսկը անկտօրեն
Մաս կը լուսայ կարկաճդակեն։»

* * *

Քանի մը ամիս վերջը, Շահզատէ-պաշիի Թատրոնին մէջ կը հանդիպէի ահա երեկուան այս բարեկամներէս մէկուն։ բնական է, հետաքրքիր եղայ հարցնելու թէ երգելը չիտակ կը խօսէին արդեօք։ Է՛հ, կ'երեւայ որ դանէ իմ գիտցածս չէր ստած։ Կը դիտէի արդէն, որ կարկանդակի այս որկրամոլը ա՛լ հիմայ փառամոլ մը դարձած էր, բառին ամէնէն ծաղրաշարժ այլ նաեւ ամէնէն ողբալի առումովը։

— Գիտե՞ս — ըսաւ ինծի նախկին դպրոցակիցս, աեճառ բերկանքի ցոլք մը աչքերուն մէջ—գիտե՞ս, ամէն իրիկուն Մնակը իս դէմը կ'առնէ և հետս ֆարթիս կը ճնկէ կոր։

Ասոնցմէ մին, Դիւրոսի անբաղդատելի դերասանին բաժակակիցը նոյն իսկ, դերասանն է դեռ որ տասնեւհինգ տարուան «բեմական ասպա՛մբէզ»ին մէջ սա ուրթը անփոփոխ բառերը արտասանելէ անդին չանցաւ երբեք. «Ցեր իմ, Պարոն Ֆրանսուան եկեր զեզ տեսնելի՛ գ'ուզէ։» Այս այն դերասանն է որուն յաջողդիմութեանը ակնարկելով մեր ամէնէն սրամիտ քրոնիկագիրը կ'ըսէր. «Պ. Ֆ. մեծ քայլեր կ'առնէ. . . թատերաբերմին վրայ։»

Երկրորդը՝ ներկայացման մը միջոցին, ուր մատ մը դեր ունէր, նստելու շարժում մը ընելով՝ իր հայկական լայնատարը ազդրերուն դէմ նեղացո՛ւց Ֆրանսացի „խնապետի կրած տախտակը որ բարկութենէն ճաթեցաւ։

Ու անբաղդ սկսնակը չփոթած ներս կուլիսանոց (coulisse) վազեց, ուրկէ ա՛լ դուրս չգիտի ելլէր երբեք։

Տարիներ վերջը, կաղանդի նախորդ իրիկուն մը ճերմակ քառակուսի թուղթ մը բերին ինծի, որուն վրայ ոսկեզօծ խոշոր տառերով տպագրուած էր.

«Աղքատախնամ ընկերութեան հաւաքիչը Նոր Տարի և Բարի Կաղանդ կը մաղթէ Ձեզ յարգանօք։»

Ձեմ գիտեր ինչո՛ւ ելլել տեսնել ուզեցի մաղթանքի այս փերեզակը։

Երրորդն էր։

Ադեխանդրիա 20 Մարս 89

ՆՆՏ

ՆԱՀԱՊԵՏ ՌՈՒՍԻՆԵԱՆԻ ԾՆՈՂՔԸ

Նշանաւոր անձերու անունը սերտիւ կապուած է իրենց ծննդավայրին հետ։

Նահապետ Ռուսինեանի կենդանի փոքր ի շատէ տեղեակ եղող մէկը, ամէն անգամ որ Եւգարա(¹) գիւղը կ'սցեղէ,՝ կը յիշէ զայն, երբ տեսնէ անոր հայրենի տունը՝ ուր ամիկա մնաւ ու մեծցաւ, այն վայրերը՝ ուր սիրեկ խաղաց, խայտաց մանուկ հասակին մէջ։

Այս գիւղը՝ որ իբր 450 տուն բնակիչ ունի, Ս. Կարապետի Վանքէն հինգ վայրկեան միայն հեռու, կեսարիոյ հիւսիսային արեւելեան կողմը կ'ելնայ, անկէ Զու կէս ժամ հեռաւորութեամբ։ Բաւական երկայն ձոր մըն է, որուն երկու կողմերը կան երկու թաղեր հայոց. մէջտեղէն կ'անցնի առուակ մը՝ որ միշտ կը հոսի ամառ ու ձմեռ. գիւղին ծայրի կողմը կայ Թուրք թաղը, ուր ձորը կը վերջանայ, և կը պարզուի դաշտը։ Թաղին մէկը աւելի բազմամարդ ման է՝ որուն քարուկիր տուներուն մէջ հեռուէն կը տեսնուի Ս. Աստուածածնայ եկեղեցին՝ անսիւն, գմբէթայարկ և բաւական ընդարձակ, ճարտարապետական կիրթ ճաշակով շինուած։ Մանաւանդ գարան և ամբան եզանակներուն մէջ շատ գեղեցիկ տեսարան մը կ'ընծայէ։ Մէկ կողմը ունի կէսի, Ներէջ, Տարսիյաց գիւղերը, միւս կողմը՝ Ս. Կարապետ և Ս. Դանիէլ վանքերը և Պէյլիկսի գիւղը, որոնց այգիները, պարտէզները և արտերը իրարու խառնուելով ակնապարար տեսարան մը կը կազմեն։ Հարաւային կողմէն կը տեսնուի ձիւնապակ Արգիոսի գագաթը։ Օդառողջ և ջուր լաւ, զոր վայելելու համար քաղաքէն և ուրիշ տեղերէն օդափոխութեան պէտք ունեցողներ կամ զբօսասէրներ կու գան այս կողմերը։

Եւգարայի բնակիչներուն մէկ փոքրիկ մասը վաճառական է ցորենի, անասուններու, մէկ քանին ալ սեղանաւոր (բուլցաճի) հոս կամ Պոլիս. իսկ մեծ մասը երկրագործ, պարտիզպան, այգեգործ, փոքրիկ մաս մըն ալ երկրագործ։ Կան նաեւ որ Պոլիս, Զմիւռնիա կամ այլուր կը գտնուին գործով։ Կ'ըսեն թէ այս գիւղը շատ հին է և թէ՝ հոսկրը դարերէ ի վեր հաստատուած են հոս։ Հայերը հայախօսեն, ինչպէս նաեւ յիշեալ մօտակայ գիւղերու հայերը։ Ժամանակ ժամանակ ուսնեցած է ամէն դասակարգէ երեւելի անձնաւորութիւններ, ճարտարապետ, վաճառական, սեղանաւոր, բժիշկ, վարժապետ, վարդապետ, եւն.։

Մեր դարուն մէջ ալ Եւգարա կրնայ համրել յիշեալ դասակարգերէ անձեր, որոց ամէնէն նշանաւորը հանդիսացած է Նահապետ Ռուսինեան իբր բժիշկ, բանասէր, իմաստասէր և հանրային մարդ։

Սա ծնած է Եւգարա, 1819ին։ Գիւղին Ս. Եկեղեցւոյն Մկրտութեան Տօնարին մէջ՝ (որ ձեռատետր մըն է անկազմ և հասարակ թուղթէ, նոտրգիր, իբր 100 տարի յառաջ սկսուած, և լեցուելէն ետքը ուրիշ նոյն տեսակ ձեռատետրով մը շարունակուած՝ և ուր սանը և սանահայրը միայն կը նշանակուին) այսպէս գրուած է բառ առ բառ. «Պաղվանդրն Նահապետ պղան, Զէլինկիր Փանոսին Ցակոբ պղան Գէրէկը տա՛ա՛ա. Ռիճկի։» Բա՛ա նոյն տօնարի սեռին և դրութեան, գրուած յիշեալ արձանագրութենէն՝ կը հասկնանք թէ Նահապետին հօր անունն է Պաղվանդ, և կնքահօր կամ սանահօրը անունն է Զիլինկիր Փանոսի որդի Ցակոբ։

Արձանագրութեան մէջ ասկէ աւելի բան չկայ. ուստի չգիտցուիր թէ՝ Պաղվանդին հօրը անունը ինչ է, և թէ՝ իրենց մականունը ինչ էր. այսինքն որ տան կամ ընտանիքին կը վերաբերէին։ Թերեւս ասոնց մականունը Պաղվանդեանց ըլլայ, վասն զի այդ անունով տուներ կան Կեսարիա և այլուր. իսկ Ռուսինեան մականունը Նահապետ ինք դրած ու գործածած է։

Պաղվանդ՝ իր հօրը մէկ հատիկը, և դրամական միջին կարողութեան տէր ընտանիքի զաւակ, պատանի հասակին մէջ կ'երթայ Կ. Պոլիս, հոն կ'աշակերտի (թերեւս հօրը կամ անոր միջոցաւ ուրիշի քով) պատի վրայ նկարչութեան արուեստին (Գրէֆֆէ՞ռ-Ի՞ն)։

Ինքը միջահասակ, թխագոյն, բաւական գէր, առողջ, կ'աշխատի և շատ յառաջ կ'երթայ արհեստին մէջ։ Ինքնօգնութեամբ ալ կը զարգանայ զայն և ճարտարապետութեան ալ հետեւելով՝ զայն ալ կը մշակէ և կ'ըլլայ յաջող նկարիչ և ճարտարապետ։ Բաւական ուսեալ, մանաւանդ ուսումնասէր, Կ. Պոլիս ժամանակ մը գործելէն ետքը կ'երթայ Բուսկիլի, ուր իր գործունէութեան, հանճարին և արհեստին շնորհիւ կը զարգանայ նաեւ նիւթապէս։ բաւական ճոխութիւն և լաւ համբաւ կը ստանայ։ Պաղվանդ իր զործերուն զաւակն է։

Նոյն ժամանակին Եւգարայի ամէնէն երեւելի տուներէն է եղեր Սուլտանեանց Մկրտիչ Գալֆայի տունը։ Այս Մկրտիչը ունէր երեք մանչ զաւակ։ Հաճի Պաղտասար, Ցարութիւն Զօրպաճի և տարրաք Կարապետ, և աղջիկ մը՝ որուն անունն էր Սայա-Խաթուն։ Ասոնք հարուստ էին և Կ. Պոլիս սեղանաւորութեան կարեւոր գործ մը ունէին, բայց յետոյ տկարանալով երեք եղբայր իրարմէ զատուած են. անոնց մէջէն Ցարութիւն Զօրպաճի՝ որ սեղանաւոր և անկեալ վիճակի մէջ էր և Պաղվանդի հետ բարեկամութիւն ունէր՝ անոր կը դիմէ. սա հ'օգնէ՞ անոր, Սուլտանեանց տան պատիւը կը պահէ՞ անոնց դրամ և գործ տալով։ Այս միջոցին էր որ Ցարութիւն Զօրպաճի իրեններուն հաճութեամբ բարեկամութեան հետ խնամութիւն ալ հաստատել կ'ուզէ Պաղվանդին հետ. ուստի Պաղվանդ կը նշանուի Սուլտանեանց քրոջ՝ Սայա-Խաթունին։ Պաղվանդ Բուսկիլի, և Ցարութիւն Զօրպաճի Կ. Պոլիս տարիներով կը մնան պանդխտութեան մէջ, մինչ ապրին Սուլտանեանք և անշուշտ Պաղվանդին հայրը կամ մայրը կը սպասեն որ գան հարսնիքը ընեն։ Հուսկ ուրեմն՝ իրենց գործը յաջողելով՝ կը դառնան հայրենիք։ Պաղվանդ կ'ամուսնանայ իր խօսեցեալին՝ Սայա-Խաթունին հետ, և կ'ունենայ երեք աղջիկ։ Մարիամ, Աննա, Եւա, և մանչ զաւակ մը, որ է Նահապետ։

Պաղվանդ, բարի և ուսումնասէր մարդ, ժամանակակից հարուստ ազգայիններէն յորդորելով, նախ գիւղին մէջ վարժարան մը հիմնել և չինել կու տայ, որ ցարդ կանգուն է. կ'աշխատի զարգացնել զայն։ Նահապետ կը մտնայ. հայրը գինքը վարժարան կը դրկէ 5-6 տարեկան. Այն ատեն վարժապետ էր Եւգարացի Հաճի Մաթոսի որդի՝ Աստուածատուր սարկաւագ, Ս. Կարապետի վանքին աշակերտներէն և սարկաւագներէն, որ յետոյ քահանայ ձեռնադրուած է գիւղին Ս. եկեղեցւոյն և մեռած խոր ծերութեան մէջ։ Նահապետ 9-10 տարեկան էր, երբ ըստ այն ժամանակի դրութեան ուսած էր քերական, հեգարան, սաղմոս, ժամագիրք, քիչ մըն ալ քերականութիւն՝ որ այն ատեն ուսման գագաթնակէտը կը համարուէր թաղային վարժարաններուն մէջ։ Պաղվանդ մեծ փոյթ ունէր որ տղան դպրատուն յաճախէ և ուսնի։ Զէր շատանար միայն դպրոցով, այլ ինքը առանձին տունը դաս կու տար Նահապետին. տան մէջ իր դասընկերն էր Խաչիկ աղա Առաքելեանի եղբօրորդի՝ Կարապետ, զոր իր հօրեղբայրը (հարկաւ, ինչպէս յայտնի է, դպրոցին մէջ կանոնաւոր կամ բաւական ուսում չգտնուելուն համար) կը տանէր Պաղվանդին տունը երեկոյին, որպէս զի Նահապետին հետ դաս առնէ։ Նահապետս յաճախ կը կշտամբուէր կամ ծեծ կ'ուտէր իր հօրմէն։ Օր մը որ հայրը սաստիկ պատժած էր Նահապետը, Խաչիկ աղան բարեկամաբար դիտողութիւն կ'ընէ Պաղվանդին թէ շատ է այդքան խիստ վարուիլ տղու մը հետ, և անիկա կը պատասխանէ. «Սեռնի նէ Աստուծոյ ետարմէշ թ'ըլլայ, մեայ նէ մարդկութեան»։ Նահապետին հայրը այսպէս խստիւ կը վարուի ելեր, որպէս զի իր տղան վարժուի աշխատելու, ուսնելու։ Խաչիկ աղան օր մը մտերմական խօսակցութեան մը միջոցին այս երկու դասընկերներուն ապագային համար հարցուցմ կ'ուզէ Պաղվանդին՝ որ կ'ըսէ. «Կարապետ մեծնայ նէ ծանոր (ծանր), բաձը (բարձր) փիլոսոֆի պէս մարդ կ'ըլլայ. մեր Նահապետը՝ գիտուն, աչքը բաց, մեծ մարդոց քով կ'ելլով մտնող կ'ըլլայ։ Ցիրաւի, Կարապետ մեր դարուն առաջին կէտին Փոքր-Ասիոյ ամէնէն երեւելի վարժապետներէն մէկը եղաւ, Կէօղլէ-փէք- Կարապետ Պատուելի Առաքելեան անունով, որ կարեւոր պաշտօններ վարած է երբեմն իբր քարտուղար Կիլիկիոյ Տան Ս. Կաթուղիկոսին քով և երբեմն իբր վարժապետ Կիլիկիոյ և ուրիշ տեղ։ Մեծ համբաւ ունէր, ինքը իր ժամանակին տարազով, բարձրահասակ, վայելուչ, պատկառելի, լուրջ մէկն էր, աչքերը խոշոր, ակնոց կը դընէր, անոր համար «կէօզլիւքլիւ» կ'ըսէին. գիտէր հայերէն, տաճկերէն, ճարտասանութիւն, տրամաբանութիւն, Ս. Կարապետ վանքին մէջ ուսած և ինքնօգնութեամբ զարգացած։ Իսկ Նահապետ սուտ չհանեց իր կարգին իր հօր դաստիարակին գուշակութիւնը։

Պաղվանդ՝ որ կ'ուզէր օգտակար ըլլալ իր գիւղին խոշընդոտներու կը հանդիպի. գիւղին ոչնչերը (Հաճի աղա, Զօրպաճի) նախանձով կամ տգիտութեամբ երկպառակութիւն կը յարուցանեն. մինչեւ իսկ Պաղվանդի մտին չարախօսութիւն կ'ընեն, այնպէս որ սա զզուելով բոլորովին կը հրաժարի հանրային գործերուն միջամտելէ, և կ'առանձնանայ իր տունը։

Երկպառակութիւնը այն օտիճան յառաջ կ'երթայ որ Պաղվանդ կը ստիպուի իր կինը և միակ որդին՝ Նահապետը՝ միասին առնելով Կ. Պոլիս երթալ. աղջիկները արդէն ամուսնացուցած էր և փնտռան իր տունը առած։ Այն ժամանակ հաղուագիւտ պարագայ մըն էր որ մարդ մը իր ընտանիքով գաղթէ օտար երկիրներ։ Սայա-Խաթունին չատ դժուար կու գայ թողուլ իր ընտանի յարկը. ակնարկներ կը պատմեն թէ՝ չատ սրտամարմրկի տեսարան մըն էր Սայա-Խաթունին հրաժարական ողջոյնը իր տան, որուն ամէն մէկ սենեակը մտած և զատ զատ «Մնաս բարով, սենեակս» ըսած է արտասուալից աչքով. բայց կը մեկնին տունը թողով տուն փեսային։ Նահապետ այն ատեն 9—10 տարեկան էր։

Երբ Կ. Պոլիս կը տեղաւորուին, ուսումնասէր Պաղվանդ իր զաւակը կը յանձնէ Իսպիտարի դպրոցը՝ և ետքը Նահապետ Բարիզ կը ղրկուի բժշկութիւն սորվելու, ուրկէ կը դառնայ բժշկական վկայագրով, Ֆրանսուհիի մը հետ առուսնացած։

Սայա-Խաթուն կը վշտանայ շատ, երբ կը լսէ որ իր զաւակը օտարին փեսայացեր է։ Մայրական գորովը իրեն սիրտ կու տայ և անուս կինը մէկ տարուան մէջ կը յաջողի կարդալ, գրել սորվիլ, որպէս զի կարենայ իր իսկ ձեռքով նամակ գրել իր որդւոյն, զոր և կը գրէ այն ոճով ու լեզուով՝ զոր մոր մը սիրտը կը ներշնչէ. «Բու սիրտդ համար գիր գրել սորվեցայ ծեր հասակիս մէջ. Նամակս հասնելուն պէս գիրս դարձիր, եթէ՝ ո՛չ կաթս, մոր իրաւունքս հելալ չեմ ըներ», կը գրէր խանդակաթ մայրը։ Այս տողերը՝ որ մայրական սիրոյ աղբերակէն կը բղխին, անկարելի էր որ Նահապետի պէս զաւակի մը սիրտը չշարժէին. ուստի Նահապետ իր կնոջ հետ կու գայ Կ. Պոլիս՝ ուր բժշկական ասպարէզի մէջ լաւ դիրք կը գրաւէ, և ինչպէս յայտնի է մեծ համբաւ կը շինէ իբր բանասէր, իմաստասէր, լեզուագէտ և հանրային գործերու վարտակաւոր(¹)։

Կեսարիա

ՑԱՐՈՒԹԻՒՆ ՆՇԱՆԵԱՆ

ԿԱՐՄԻՐ ՎԱՆՔԻ ՈՐԲԱՆՈՑԸ

Էրզրումի մօտերը գտնուող կարմիր վանքին մէջ բացուած որբանոցին վրայ ասկէ առաջ տեղեկութիւններ տրուած են լրագրութեան մէջ։ Թղթակից մը գրած էր թէ որբանոցին մէջ կան 4-14 տարեկան 25 տղաք առօդ ու առողջ։ Իբր ականատես վկայ կու գանք հաւաստել թէ որբերուն մէջ 4 տարեկան տղայ չի կայ բնաւ, այլ 7-14 տարեկան, թէ անոնք մեծ մասամբ վատառողջ են սնունդի անբաւականութեան պատճառաւ, ըստ որում, իրենց սովորական ուտելիքն է գարիի հաց և թանապուր։ Նոյն թղթակցին նը-կարագրած սեղանատունը ինչպէս և նընջարանը—բառերուներուն իմաստովը—գոյութիւն չունին։ Իրողութիւնը այս է որ Ամէն. Ս. Պատրիարք Հօր առաջնորդութեան օրով չինել տրուած ատրնայարկը հիմա կը ծառայէ իբր մարագ, ուր լեցուած են խոտ և առւոյտ, իսկ վերնայարկը կը գործածուի թէ՝ իբր վարժարան և թէ իբր ննջատուն։ Որբերը խոխրներու վրայ ծալապատիկ նստած կը ճաշեն և դանակի ու պատառաքաղի տեղ կը գործածեն իրենց տասը մատները։ Մահճակալ կոչուածները ուրիշ բան չեն, բայց եթէ մէկ մէկ փայտաչէն քառակուսի շրջանակներ որոնց քացուածքը մագի հիւսքի պէս չուանով ծածկուած է, և որոնց ամէն մէկուն վրայ ձգուած է խոտէ խչտեակ ու կնդատ վերմակ որոնք երկար ժամանակէ ի վեր լուացքի երես չեն տեսած։ Տըղաք որքանոց բերուելէ ի վեր լոգանք կրած չեն և անմաքուր վիճակի մէջ կը գտնուին։

Որբանոցը ունի մէկ գիւղացի ուսուցիչ որ երկու տող անսխալ կարդալ ու գրել չի գիտեր։

Կարին. Բ.

(¹) Այս տեղեկութիւնները քաղուած են ձեռամբ Եւգարայի նորընծայ քհնյ. Արժ. Տ. Մատթէոս Տօնիկեանի, որ փոյթ ունի տոհմային յիշատակները ուսումնասիրելու և պահելու։

(¹) Եւգարա, Էվքէրէ, կամ թուրք հնչումով Էֆքէրէ, ուանդութեան մը վրայ հիմնելով իրրեւ հայերէն բառ կը ստուգաբանեն «Հէւ-ք առաւէն ածանցեալ. բայց կ'երեւայ թէ այս բառը յունարենէ ծագում ունի։

ՄԵՐ ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Մեր գաւառական այն բաժանորդները որոնք մինչեւ հիմայ հին շրջանէն իրենց ունեցած պարտքը անվճար թողուով, նոր շրջանի բաժնեգրին ալ չեն վճարած, Ապրիլ 1է սկսեալ թերթ չպիտի ստանան։

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՄԻԱՑԵԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՍՊԱՆԻԱ.— Սպանիոյ պատասխանը.—Պ. Պ. Սակասթա, Մորէ և Կուլոն ապրիլ 1ին մէկ ժամու չափ տեսակցութիւն ունեցան զօր. Ռուստֆորտի հետ, իրեն հաղորդելու և յանձնելու համար սպանիական կառավարութեան պատասխանը՝ երկու երկիրներուն միջեւ առկախ բոլոր խնդիրներուն վրայ։ Այդ պատասխանին մէջ քննութեան առնուած են նաեւ ամերիկեան կառավարութեան կողմէ Քուպայի խաղաղացման և Քուպայի խնդրին կարգադրութեան մասին առաջարկուած բոլոր գաղափարները։ Պ. Ռուստֆորտ՝ փափաքելով որ բնաւ երկար բարակ վիճաբանութիւն չըլլայ այդ պատասխանին վրայ՝ իմացուց թէ նոյն այն իրիկունը հեռագրով զայն Մաք Քինլի նախագահին պիտի հաղորդէ։ Սպանիոյ այդ պատասխանը կը հակակնէ թէ սպանիական կառավարութիւնը օ՛րշավ առաջ դրնայ երթալ, և թէ ի՛նչ բաներ անընդունելի են ազգային իրաւունքներուն և շահերուն համար։ Գլխաւոր խնդիրն է գիտնալ թէ վերջին բանակցութիւններէն առաջ եկած պահանջումներուն հանդէպ ի՞նչ զիջումներ կարելի պիտի ըլլայ ընել կամ առաջարկութիւններ որ ընդունելի ըլլան։

Երեք նախարարներուն և Պ. Ռուստֆորտի տեսակցութենէն առաջ նախարարական ժողով մը գումարուած էր խնամակալ-թագուհիին նախագահութեանտակնաիարարները կամաձայնեցան Պ. Ռուստֆորտի տրուելիք պատասխանին վրայ, այսինքն ընել այնպիսի զիջումներ, որոնք չեն վիրաւորեր սակայն Սպանիոյ ազգային արժանապատուութիւնը։ Գաղթային նախարարը դահլիճին հաղորդեց նաեւ Քուպայէն առնուած լուրերը։ Ըսաւ թէ Պլանքօ մարաքլատ հեռագրած է որ զօր. Լուքէ ցիրուցան ըրած է Քալիքսթօ Կարսիա ապստամբապետին զօրքերը։ Հասարակաց ընդունարանին մէջ ոչ մի բան չեղաւ։ Հասարակաց ընդունարանէն ելլելու ատեն Պ. Մորէ անմիջապէս կէս պաշտօնական զեկուցագիր մը յանձնեց մամուլին։

Զգիտցուիր ճշդիւ թէ Պ. Սակասթա ինչ իմաստով պատասխանած է Պ. Ռուստֆորտի ծանուցագրին։ Սպանիական կառավարութիւնը հետեւեալ երկու առաջարկութեանց պիտի պատասխանէր.

1. Սպանիա անմիջապէս պէտք է զինադուլ մը յայտարարէ մինչեւ հոկտեմբեր, և այս ժամանակամիջոցին, Մ. Նահանգները իրենց մրցամտութիւնը պիտի գործածեն ապստամբներուն քով, այդ հաշտութիւնը տեւական ընելու համար։

2. Սպանիա պէտք է իր բոլոր զանքերը գործածէ կղզիին շքաւոր բնակիչներուն օգնելու համար, և Մ. Նահանգները իրենց աջակցութիւնը պիտի նուիրեն այս գործին։

Խաղաղութիւնը ապահովելու համար Մ. Նահանգաց առաջարկած մրցամտութիւնը պիտի ըլլայ կամ տուգանքի մը փոխարէն Քուպայի անկախութիւնը կամ պարզապէս Քուպայի հարկատու մնալը Սպանիոյ՝ տարիներու ժամանակամիջոցի մը մէջ, և ասկէց վերջ կղզին դարձեալ անկախ ըլլայ։ Կ՚ըսուի թէ ապստամբները՝ հետզհետէ անհաշտելի երեւալով՝ անմիջական և անպայման անկախութեան վրայ կը պնդեն։

Երկրորդ կէտին գալով, Սպանիա, ինչպէս երէկ ըսինք, երեք միլիոն բէզէթայի վարկ մը բացաւ տարագիրներուն օգնելու համար Մ. Նահանգաց փափաքին համեմատ։

Նախակալ Թագուհին ժողովին այս որոշումը իմանալուն պէս՝ փափաք յայտնեց տիկիններէ մասնաւորապէս մը կարգել, որ իր նախագահութեան տակ աշխատի հաւաքել տալ և մեծցնել, դաստիարակել Քուպայի լքուած մանուկները։

Այդէն միւս կողմէն Հաւանայի պաշտօնական երթը Պլանքօ մարաքլատին հետեւեալ հրամանագիրը հրատարակած է տարագիրներուն մասին.

«Ընդհանուր կառավարիչը նկատի առնելով թէ կղզիին խաղաղացման գործը մեծապէս առաջ գացած է արեւմտեան գաւառներուն մէջ, և թէ կարեւոր է օգնել մայր հայրենիքին կառավարութեան. կը հրամայէ թէ գեղացիները քաղաքներու մէջ հաւախմբելու գործը վերջացած է։

Անոնք արտօնուած են իրենց ընտանիքներով իրենց արտերը վերադառնալ, իրենց բան գործին վերսկսելու համար զինուորական իշխանութեանց պաշտպանութեան ներքեւ։

Նպաստամատոյց մասնախումբեր պիտի կազմուին այս առթիւ և օգնութեան պիտի փութան անոնց, որպէս զի մշակութեան միջոցներէ զուրկ չի մնան։

Հանրային աշխատութեանց պիտի ձեռնարկուին։

Խնայողական խոհանոցներ պիտի հաստատուին ածան գնով ուտելիք ճարելու համար։»

Թագաւորական Նէրկայացուցիչը.—Անցեալ նՇ. օր խանդավառ տպաւորութեամբ մը տեղի ունեցաւ ներկայացումը արքայական Թատրոնին մէջ, որուն արդիւնքը սահմանուած է նաւատորմին յաւելման։

Ներկայացումը սկսաւ խանդավառ կեցցէներով ի պատիւ Սպանիոյ, Քուպայի, բանակին և նաւատորմին։

Սրահը լեցուն էր, ասել ձգելու տեղ չի կար։ Իրիկուան ժամը եօթնին, հաւաքուած գումարները 614,000 բէզէտան կ՚անցնէին։

Երբ խնամակալ թագուհին սրահը մտաւ, անկարագրելի խանդավառութիւն մը եղաւ իրեն համար, որ կրկնուեցաւ Բէ-Էրէն օբէրային Յրդ պարուածէն վերջն ալ։

Տեսարանը փայլուն էր և շքեղ։ Օթեակներուն մէջ կը նշմարուէին վերին ազնուականութեան տիկիններ և նախարարներ։ Սովորաբար վար գնով աթոռները բարձր դասու ընկերութեան անդամներէն բռնուած էին։

Աստուածայուսը իրաւունք դիւթիչ էր բառին բովանդակ նշանակութեամբը։ Թատերաբեմին մէջտեղ երեւցաւ ոսկեքանդակ վիմթարի առիւծ մը, որ իր թաթերուն մէջ կը բռնէր Սպանիոյ զինանշանը, որ կը հանդչէր ազգային դրօշներու յաղթական պակի մը վրայ։ Առիւծին ետեւը՝ որուն աչքերը կը ձեւանային երկու ելեկտրական լամպերներէ, կը գտնուէր տեսակ մը յիշատակարան՝ որ կը ներկայացնէր այն երեք առագաստանաւերը, Բինթա, Նինա և Սանթա-Մարիա, որոնցմով Քրիստափոր Քոլոմպոս ճամբայ ելաւ Ամերիկան գտնելու համար։

Պատուանդանին վրայ կը կարդացուէին Ալֆոնս ԺԲ. և Ալֆոնս ԺԳ. թագաւորներուն անունները։ Այս յիշատակարանին երկու կողմերուն վրայ՝ որոնց վերին մասը կը ներկայացնէ կին մը, նշանակ Սպանիոյ կեցած են Ծովային զինուորներու պահնորդներ, սուինը հրացանի վրայ անցուցած։ Կնոջ ոտքին առջեւ կը տեսնուին խումբ մը առասպելական դիւցազներ՝ որ դափնի կը բաշխեն։

Թատերաբեմին վրայ քանի մը պատերազմիկ վրաններ չնուած են, որոնց մէջէն կ՚երթան կուգան երկու հարիւր զինուորներ։

Երբ նուագախումբը ազգային երգը կը գոռացնէ, վարագոյրը կը վերցուի, և դիմացը ելեկտրական ցնցուղներու մէջ լուսաճաճանչ կը փայլատակէ. «Կեցցէ Սպանիա»։

Հանդիսատեսները երկարաձիգ ծափահարութիւններով կ՚ողջունեն այս տեսարանը։

Պէպո-Ռիւոնց դէլէթը.—Տէյլի Թէլէկրաֆ կ՚ըսէ թէ մեծ պատուիրակները որոշած են իրենց միջամտութիւնը առաջարկել։ Միւս կողմէ, Հռոմի Տէյլի Քրոնիքլի թղթակիցը կ՚ըսէ թէ Սպանիոյ խնամակալ թագուհին կ՚ուզէ Պապը միջնորդ ընտրել. բայց Վատիկանի մէջ կը վախցուի որ Պապին միջնորդութիւնը չընդունուի Վաշինկթընի կառավարութեան կողմէ։

Երկ մեր հեռագիրը իմացուց թէ Պապը իրօք միջամտած է, և երկու կառավարութիւններն ալ ընդունած են այդ միջամտութիւնը։

Վաշինկթընէ դէպ.— Այսչ խորհրդակցութիւն դադրած է, Սպանիոյ պատասխանին կը սպասեն. (հեռագիրը իմացուց թէ այդ պատասխանը տրուած է, ուրկէց խիստ դժգոհ մնացած են Մ. Նահանգները)։ Երկու խորհրդարաններուն անդամներէն հարիւր տասնըհինգ հոգի մասնաւոր գումարում մը ընելով, դիմեցին Պ. Մաք Քինլիի խնդրելու համար որ անմիջապէս գործի սկսի։ Ճիւնկոները համաձայնութիւն մէջ կը շարունակեն իրենց յարձակումները Սպանիոյ դէմ։ Այն ծերակուտականը՝ ամենէն տաք գլուխներէն մէկը, նախատանքից ճառ մը արտասանելով, հրաւիրեց Սպանիան որ ծալէ իր աղտոտ դրօշը։ Արծաթեանները իրենց բոլոր ուժով կը պաշտպանեն այս պատերազմագրգիռ պայքարը, կարծելով թէ պատերազմը պիտի նպաստէ իրենց ծրագիրներուն։

Անցեալ Գշ. օր Վայթարլդոյի մէջ կարդ մը ցուցարարներ պատկերի մէջ նախարարապետ Պ. Սակասթան կախեցին հանեցին։

Հաւանայէ դէպ.— Վաշինկթընէն անգլիական օրաթերթերու ընդունած հեռագիրները կ՚ըսեն թէ այդ քաղաքին ամերիկեան հիւպատոս Պ. Լի կը պատրաստուի մեկնիլ անկէց, և թէ յիսունի չափ Ամերիկացիներ ալ Քի-Ուէսթ մեկնած են, յայտարարելով որ Հաւանայի մէջ իրենց համար ապահովութիւն չկայ։

Կ՚ըսուի թէ եօթանասունըմէկ զինուորներ մեռան Մաթանզաս, ապըստամբերուն պայթեցուցած ականին մէջ։

Տէյլի Քրոնիքլի Քուպայի թղթակցին համար, որ Սպանիոյ կողմէ աքսորուած է, կ՚ըսուի թէ Անգլիոյ արտաքին պաշտօնատան մէջ քննութիւն մը պիտի բացուի։

—Ֆրանսայի մէջ հանրային կարծիքը շատ նպաստաւոր է Սպանիոյ համար, և եթէ պատերազմ ծագի, հաւանական է որ Ֆրանսացիք իրական օգնութիւն մը ընեն Սպանիոյ յաղթանակին համար։

ՀԱԿԱՀԷՔՈՒԹԻՒՆԸ ԱԼՃԵՐԻՈՅ ՄԷՋ.—Կարգը եկաւ կիներուն որ Ալճերիոյ մէջ հակահրէական ցոյցեր ընեն։ Խումբ մը այդ կարգի կիներ հասարակաց հրապարակներու վրայ կեցած ամբոխին հակահրէութիւն կը քարոզեն։ Կառավարութիւնը ամենախիստ միջոցներ ձեռք առած է ամբոխը հանդարտ պահելու համար։ Հակահրէական երգեր կ՚երգեն։ Հրեայ վաճառականները խենդ կտրած իսկոյն կը գոցեն իրենց խանութները։ Վերջապէս աննկարագրելի ադմուկ և խառնաշփոթութիւն։ Քառասուն երկու հոգի ձերբակալուեցան, որոնցմէ տասնըմէկը կին։ Բոնթանթին զաւառին հակահրէայ կուսակցութեան երկու պետերը Ալճէր եկան դիմաւորելու համար Պ. Տրիւմոնը, որ անցեալ կիրակի օր Ալճէր պիտի հանէր։

Թունուզէն ալ կը հեռագրեն թէ վերջին խռովութեանց պատճառաւ ձերբակալուած քսանըհինգ հոգիին դասը տեսնուած է։ Անոնց մէջ եօթը հրեաներ սլ կային։ Սեղրէ՚ որ ատրճանակ պարսած էր՝ դատապարտուեցաւ հինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան, իսկ իր եղբայրը՝ մէկ տարուան։ Ուզարայի ատեանը հինգ տարուան բանտարկութեան դատապարտեց Հալու Պէն Ավրամ հրեան, որ փորձած էր մարդասպանութիւն ընել։

ԾԱՑՐ ԱՐԻՒԵԼՔԻ ԳՈՐԾԵՐԸ.— Անգլիացիք.— Բոմբէյ, Կրաֆիլը, Նարաթաբ և Իֆչիկէնիա Զէֆու հասան, ուր քիչ օրէն իրենց պիտի միանան Հանկ-Քոնկի և Շանկայի բրիտանական միւս նաւերը։ Բէլքինէն քաշուած հեռագիր մը այս շարժումներուն և տեղափոխութեանց մասին հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ.

Թագուհիին կառավարութիւնը՝ որոշած է նաւային ցոյց մը կազմակերպել Բէյլիլի ծովածոցին մէջ։ Նաւատորմիղը Զէ Ֆուպիտի երթայ։ Եթէ այս ցոյցին նպատակն է ցուցնել թէ Մեծ Բրիտանիա պատրաստ է Զինաստանի օգնել Ռուսիոյ դէմ, կարծիք կը յայտնուի թէ ուշ մնացած է, բայց կարելի է արդիւնք մը ունենայ, եթէ կ՚ուզուի միայն ստիպել Ռուսիան որ բարեփոխէ իր վերջին պահանջումները։

Ճարտնական լրագրները կ՚ըսեն թէ եղածը լոկ պզատնական ցոյց մըն է. պարզապէս փուք մըն է չինական ջուրերուն մէջ անգլիական այդքան ուժերուն ցոյցը։ Կ՚ըսեն թէ այդ ցոյցը գործնական արդիւնք չպիտի ունենայ, վասն զի եթէ մեծ Բրիտանիա լրջօրէն նպատակ ունենար գործելու, չպիտի սպասէր որ կացութիւնը հասնի հո՛ն ուր այսօր հասած է։ Բայց Սիմոնդարդի Վիշնայի թղթակիցը՝ ինչպէս երեկ կը գրէինք, կ՚ըսէ թէ այդ նաւային ցոյցով Անգլիա նպատակ ունի գրաւելու Ցունկ-Սինի կղզին Եանկ-Զէ-Բեանկին բերանը։ ուրիշ թերթ մըն ալ կըսէ թէ Անգլիա պարզապէս Շանկայի գաւառը իր ստացուած քներուն պիտի կցէ։

Երէկ, Գշ. ինչպէս ըսինք, Տէվընշիրի դուքսը լորտերու խորհրդարանին և Պ. Պալֆուր երեսփոխանական ժողովին մէջ լիուլի բացատրութիւններ պիտի տային Անգլիոյ ծայրագոյն Արեւելեան քաղաքականութեան վրայ։ Պ. Պալֆուր ուրբաթ օրուան նիստին մէջ կցկտուր յայտարարութիւններով վերտեց Սըր Աշվլէթ Պարթլէթի՝ սա հարցումը թէ Անգլիա «ծրագիր պիտի տայ որ Ռուսիա նաւային զինուորական խարիսխ մը դարձնէ Բորթ Արթուրը՝ որ կը տիրէ Բէյլիլի ծովածոցն, և ուրկէց կասում ուսի չինական կայսրութեան անկախութիւնը»։

Իսկ Պ. Բրոդրիք միւնոյն ժողովին մէջ հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ. «Ռուսիա յունվար 27ին ապահովցուց մեզ թէ Խաղաղասէր Հիւսիսային ծովափուրքին վրայ իր ստացած բոլոր նաւահանգիստները պիտի բացուին ամբողջ աշխարհի վաճառականութեան և նաւարկութեան առջեւ, ինչպէս որ բացուած են չինական ծովափունքին միւս նաւահանգիստները։ Բացորոշապէս այս հաւաստիքը կրկնեց Մարտ 16ին Բորթ-Արթուրի և Թա-Լիէն-Վանի մասին։ Աւելցուց նաեւ թէ մտադիր չէ բնաւ բռնարարել այն իրաւունքները և առանձնաշնորհումները, որոնք երաշխաւորուած են Զինաստանի և միւս երկիրներու միջեւ գտնուած դաշնադրութիւններով։ Թէյն-Զէնի դաշնադրին 52 յօդուածը բոլոր պետութեանց իրաւունք կու տայ մարտանաւեր դրկելու Զինաստանի բոլոր նաւահանգիստներուն մէջ։ Ռուսо-չինական դաշնադրութեան բուն պայմանները այն ատան միայն պիտի հասկցուին, երբ դաշնադրոյ երկու պետութիւնները այդ դաշնագրին պատճէնը մեզի հաղորդեն։ Մարտ 28ի ռուսական ծանուցագիրը կը հաղորդէ թէ Բորթ-Արթուր և Թա-Լիէն Վան անմիջապէս պիտի գրաւուին ռուսական զօրքերէն, և թէ ռուսական դրօշը պիտի պարզուի չինական դրօշին քով։ Չեն կրնար սակայն ըսել թէ Ռուսիա բացորոշապէս ետ առած ըլլայ Անգլիոյ ըրած իր խոստումները։»

Զինուորական և Ռուսիա.— Բորթ-Արթուրի մէջ Ռուսիոյ հոգուած հողերուն սահմանը գծելու համար Զինաստանի ներկայացուցիչն է Լի Հունկ Զանկ։ Նուա-Զուանկի գաւառը քաշուեցաւ Բորթ Արթուրի նախորդ չինական կառավարիչ զօր. Սունկ։

—Զինաց կայսրը հարցուց Լի-Հունկ-Զանկի թէ ի՞նչ ատոհման հաւանականութիւն կայ որ մեծ Բրիտանիա և Ճապոն կ՚օգնեն Զինաստանի, եթէ դիմադրէ Ռուսիոյ պահանջումներուն, Լի Հունկ Զանկ պատասխանեց թէ այդ երկու ազգերուն միջամտութիւնը անկարելի է, քանի որ անոնց մէջ նիզակակցութիւն մը չկայ։ Անգլիա բնաւ պատերազմելու կողմը չէ։ Հետեւեալ խնդրեց կայսրէն որ Ռուսիոյ տեղի տայ, որուն կրնան միանալ Ֆ անսա և Գերմանիա։ Կայսրը լռութեամբ մտիկ ըրաւ Լի Հունկ Զանկի։ Վերջապէս, արցունքները երեսին վար կաթեցնելով, ստորագրեց երկու նաւահանգիստներուն յանձնումը, որուն պատճէնը հրատարակուեցաւ պաշտօնաթերթին մէջ։ 5 յօդուածներէ կը բաղկանայ։

—Ֆրէմոնթ կ՚ըսէ. Ռուսիա ասկէց վերջը Ասիոյ հիւսիսային արեւելեան կողմը գերիշխան պետութիւն է։ Անգլիա չատ հոգ ընելու չէ այս կէտին վրայ։ Ամերիկէի մէջ իր ազդեցութեան չրջանակը հետզհետէ կը լայնանայ։ Բեռնաւոր Ռուսատան, Հարաւային Ամերիկէի մեծ մասը, Կուբինոյ եղերքին մէկ մասը, Նիկէրի հովտին խոշոր մէկ կտորը, ամբողջ Պուրման, և ուրիշ կարեւոր կտորներ, այս բոլոր անկուն տացուած քներէր հիմա բացուած են բրիտանական վաճառականութեան և ճարտարարուեստին առջեւ։ Տակաւին անհանգիստ բլլալու բան մը չունի Անգլիա, քանի որ մտանգի մէջ չէ իր հնդկական գոհարը։ Ռուսիոյ Զինաստանի ճամբան բռնելը կը ցուցնէ թէ Ռուսիա Անգլիոյ հետ կռուելէն նախամեծար կը համարի իր բնական ուղղութեամբ տարածուիլը։»

ՍՈՒԴԱՆԻ ԱՐՇԱՒԱՆՔԸ.—Մարտ 30ին կը հեռագրուի Հուդիի բանակատեղիէն. Երէկ և այսօր Հընթը զօրավար հեծելազօրքի ուժը վաշտերով, ձիաւոր թընդանօթամիդներու գունդով մը, չորս Մաքսիմ գնդընկէցներով և ուրիշ զօրքերով առաջ գնաց դէպի էլ Հիլիկի անառաները՝ թշնամին դիրքը քննելու համար։ Նոյն գիշերը դարանի կեցան Ալատարի մէջ, և այս առաւօտ հեծեալ զինուորները յայտնի համարձակ առաջ գացին՝ նոյն ինքն Հընթը զօրավարին առաջնորդութեամբ։ Հանդիպեցան 500 հեծեալ Տէրվիշներու, որոնք ետ քաշուելով սեղերուցիք եղան թաւաթուփ անտառներուն մէջ։ Հընթը զօրավար՝ օրուն կ՚ընկերանային Ուոթսըն հարիւրապետ և Մահոն հազարապետ, առաջ երթալով՝ տեսան որ Մահմուտի բռնած դիրքը գրեթէ երեք մղոն տեղ կը տարածուի Նախայաչէն մինչեւ Ֆահատա։ Թշնամին ճակատը զօրաւոր կերպով պատնիշաւորուած է, խրամներուն մէջ Տէրվիշ հրացանակիրներ դարանի կեցած են։ Կեդրոնը կը գտնուի փոքրիկ բլուր մը՝ երեք կարգ պատնէշներով, որոնց մէջ սրգաւորներ կը սպասեն։ Տէրվիշները ամբողջ բանակին մէջ կարծես ընդհանուր յարձակման դիրքի մը մէջ են։ Հընթը զօրավար ձիաւոր թընդանօթամիդները առաջ քշեց առաջին պատնէշին վրայ կրակ ընելու համար հազար կանգուն հեռուէն։ Բայց անկարելի է ճշդիւ ըսել թէ թշնամին կորուստը որչափ է։ Մաքզիմներն ալ գործածուեցան, բայց թշնամին բնաւ չպատասխանեց։ Հընթը զօրավար թշնամին դիրքը այս ատենուան զօրաւոր գտնելէ վերջ Հուդի վերադարձաւ։ Իր ետեւէն եկան Տէրվիշ ձիաւորները, բայց առանց յարձակում ընելու և ետ քաշուեցան։

Պ.ԿԱՏՍԹԸՆ ԵՒ ՀՌՈՄԻ ՄԵՐԱԿՈՅՏԸ.—Տը-Տոպէ տեսնելով Պ.Կատսթընը Հոբրտընի դրեակին մէջ, բաւական առողջ գըտաւ զայն։ Շաբաթէ մը ի վեր անոր երեսին ջղաձգական ցաւերը քիչցած են։ Պ. Կատսթընը վերջին օրերու կրցաւ ճաշարանն մինչեւ դրատուն երթալ առանց գաւազանի յոգնութեան։ Առաւօտուն կանուխ կրցաւ նաեւ քիչ մը պտոյտներ ընել դրեակին բակին մէջ։ Մեծ ծերունին շատ զուարթ է և մեծապէս հաճոյք կը զգայ իր ընտանիքին անդամներուն դարկած երաժշտական կատարներէն։ Իր երկար և ծանր հիւանդութեան իրեն ազդած շարչարանքներէն մոռ է ընթերցումներէն զրկուելը։ Տակաւին մինչեւ վերջին աստեղները միշտ կը կարդայ, մանաւանդ Ուոլթըր Սքոթի գործերը, հաճոյքով և ընկրութեամբ։

Մարտ 31ը նոտին Հռոմի Մերակոյտին մէջ Պ. Արթոմ ըսաւ թէ Մերակոյտը իր ազնուական աւանդութիւնները պահած չըլլար, եթէ իր աշխատութիւնները դադրեցնելէ առաջ իր հոգածութիւնը չի յայտնէ Պ. Կատսթընի առողջութեան մասին։ Բարեբաղդաբար այսօր անոր մասին եկած լուրերը լաւ են։ Պ. Կատսթընն այնքան նշանաւոր ասպարէզ մը ունեցած է և իր անունը այնքան արդարապէս գրաւած է Իտալիոյ համակրութիւնը, որ բոլոր Իտալացոց ղէպ այսպէս թարգման եղած կըլլայ ծարկոյտը, եթէ համակրութեան ցոյց մը ընէ անոր։ Ուրեմն կառաջարկէ որ ժողովն նախագահը և դեր նախագահները հեռագիր մը ուղղեն մեծ ծերունիին, առողջութիւն մաղթելու համար անոր (Թոմասո-Հոբրոնիխեն)։ Առաջարկութիւնը ընդունուեցաւ։ Նախագահը դիտել տուաւ թէ պատիւ մըն է իրեն համար ծերակոյտին քուէն Պ.Կատսթընի հաղորդել, վասն զի այս վերջինը մարդ մըն էր՝ որ միայն իր ազգին չէը վերաբերեր, այլ ամբողջ քաղաքակրթեալ աշխարհին։ Մասնաւորապէս Իտալիա երախտապարտ է անոր (Թոմասո-Հոբրոնիխեն)։

—Պ. Կատսթընի ընտանիքը խորապէս յուզուած՝ իրենց պետին երախտագիտութիւնը յայտնեցին Իտալիոյ ծերակոյտին կողմէ զարնուած սիրուն հեռագրին համար։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ.— Բանակին խորհրդարանական յանձնաժողովը Մարտ 31ին ընց պատերազմական նախարարին յայտարարութիւնները, զինուորական ծառայութիւնը երկու տարուան իջեցնելու ծրագրին նկատմամբ, դոր ներկայացուցած էին հարիւր վեցասուն երեսփոխաններ։ Զօրավար Պիցյ այդ ծրագրին դէմ սաստիկ կերպով բողոքեց. բանակին զօրավարները, հրամանատարները և պատերազմական Բարձրագոյն ժողովը չեն ընդունիր այդ ծրագիր, ըսաւ, որուն նպատակն է բանակը տկարացնել իր թիւին և կուռ կարողութեան տեսակէտով։

Յանձնաժողովը առաջարկութիւնը մերժեց։

ՍՕԼԶՊԷՐԻ ԵՒ ՎԻՐԹՈՐԻԱ ԹԱԳՈՒՀԻՆ.— Ի նշան յարգանքի և վստահութեան, հաւանական կը նկատուի որ Թագուհին Անգլիոյ Նախարարապետին շնորհէ Միլորէ՚քի Լորտ Տեղապահի տիտղոսը։

ԻՐԱՒԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Ազգերուն կռիւները իրաւարարութեամբ լուծել տալու համար կազմուած միջազգային ընկերութեան կողմէ Պ. Պ. Ֆրէյտէրիք Բաոի, Շարլ Ռիչէ և Առթիւր Տէյժատէն նամակ մը գրելով Միացեալ Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարին, կը խնդրեն որ սպանո-ամերիկեան վէճը իրաւարարութեամբ կարգադրուի։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՆԹՐՈԼԸ

(Շար. երեկի թիւին եւ վերջ)

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

Ընդհանուր տրամադրութիւններ

Յոյր. 38.— Ներկայ օրէնքը վեց տէրութեանց հաւանութեամբ միայն կընար բարեփոխուիլ։

Եթէ ապագային միջազգային յանձնաժողովը տեսնէ որ յատկացուած հասոյթներու և տուրքերու տարեկան արդիւնքը կ՚անցնի այն գումարները, որ պէտք են ներկայ օրէնքին մէջ ակնարկուած պարտքերը երաշխաւորելու համար, պիտի առաջարկէ վեց պետութեանց որ հաւանին բարեփոխել 11 և 12 յօդուածները, առանց սակայն ներկայ պահանջատէրներուն իրաւունքներուն դպչելու, որ կը հետեւին ներկայ օրէնքին կցուած կանոնագրէն։

Այն օրէնքները և կանոնագրութիւնները, որ կը վերաբերին մեծաչնորհի ձեւին տակ գանձուած տուրքերուն բաժանումին և սակագիններուն, ծխախոտի և դրոշմաթղթի տուրքերուն, կառավարութիւնը չի կրնար բարեփոխել առանց միջազգային յանձնաժողովին հաւանութեան։

Այն պարագային ուր հելլէն կառավարութիւնը ներածութեանց տուրքերու սակագինը բարեփոխէ ապագային, և հետեւաբար յաջորդ տասներկու ամիսներուն, միջազգային յանձնաժողովին գոնթրոլին տակ դրուած մաքսատուներուն հասոյթը նուազի, 11 և 12 յօդուածներուն մէջ նշանակուած գումարներէն, կառավարութիւնը յանձնաժողովին պահանջման վրայ վերոյիշեալ պարտքերուն համար անմիջապէս յաւելուածական հասոյթներ պիտի յատկացնէ, նոր սակագիններու գործադրութեան պատճառաւ պակսած գումարներուն համարժէք։

Յոյր. 39.—Ներկայ օրէնքը և անոր կցուած կանոնագրութիւնը, որ լրացուցիչ մասը կը կազմէ անոր, պիտի գործադրուին 7րդ և 10րդ յօդուածին 1րդ հատուածին մէջ նշանակուած փոխառութեանց հրապարակ ելլալու թուականին։

Բոլոր այս տրամադրութիւնները որ հակառակ են ներկայ օրէնքին և անոր գործադրութեան համար տրուած հրամանագրներուն և կանոնագրութիւններուն, չնշուած են։

Անցողական տրամադրութիւններ

Յոյր. 40.—Գանձուի եղանակը, որ գործադրելի է ներկայ օրէնքին համաձայն, 11րդ յօդուածով յատկացուած հասոյթներուն համար՝ պիտի գործադրուի առ առաւելն 39րդ յօդուածին 1րդ հատուածին մէջ նշանակուած թուականէն երկու ամիս ետքը։

Մինչեւ այդ թուականը ակնարկուած հասոյթներուն գանձումը պիտի կատարուի անցեալին պէս և այս կերպով գանձուած գումարները, ըլլայ պետական կեղր. գանձին արկղակալին միջոցաւ, ըլլայ մեծաշնորհներու Իէժիին ընկերութեան միջոցաւ, ասէն ուր օրը անգամ մը պէտք է միջազգային յանձնաժողովին տրամադրութեան տակ դրուին։

Մխախոտի պատրաստողները, դրոշմեալ թուղթերը և դրոշմաթուղթելը, որ հիմայ կը գործածուին տուրքերու գանձումին համար, այդ թուականէն սկսեալ չպիտի կրնան գործածուիլ այլեւս։

Դրոշմեալ թուղթ կամ շարժուն դրոշմաթուղթ ունեցողները պիտի կրնան յաջորդ ամսուն փոխանակել գանոնք, ներկայ օրէնքին մէջ նշանակուած նոր ձեւով դրոշմեալ թուղթերու կամ շարժուն դրոշմաթուղթերուն հետ։

Եւմատական նախարար
ՍԹՐԼԷԹ

(Պատուիրակները) Թէսքա, Սուլմանա, Տիւպուա տը Լէքաճ, Լ. Լաու, Լ. Պոսիօ, Ա. Սմիռնով։

Գերման պատուիրակին օգնական
Տոքթ. Վ. Քոֆմանն

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Մօտերս հելլենական խորհրդարանին պիտի ներկայացուի ծրագիր մը որ կ՚առաջարկէ ջնջել հելլէն պատուակալ հիւպատոսութիւնները և անոնց տեղ փոխհիւպատոսութիւններ հաստատել։

—Խորհրդարանին նախագահը, հելլենական փոխառութիւնը հրաշխաւորող երեք Պետութեանց երախտագիտութեան քուէ տրուելէ յետոյ, հետեւեալ զրուցթիւնը յանձնեց արտաքին գործոց նախարարին, Բարիզի, Լոնտոնի և Ս. Բեդրսպուրգի դահլիճներուն հաղորդուելու համար։

«Երեսփ. Ժողովը, որուն իմացուց նախարարութիւնը թէ 7/19 Մարտին Բարիզի մէջ, երաշխաւորող երեք Պետութեանց միջեւ փոխառութեան վերաբերեալ պայմանագրութիւնը կնքուեցաւ, միաձայնութեամբ որոշեց երաշխաւորող երեք մեծ Պետութեանց հաղորդել ազգին ներկայացուցիչներուն երախտագիտութիւնը այս նոր բարիքին առթիւ։ Պատիւ ունիմ ուրեմն, պարոն նախագահ, ծանուցանել Խորհրդարանին այս միաձայն որոշումը և խնդրել ձեզմէ որ բարեհաճիք հրաման տալ որ ասոր պատճէնը Ն. արքայական Վեհափառութեան երեք մեծ Պետութեանց դեսպաններուն ղրկուի, որոնք պէտք է հաղորդեն Խորհրդարանին քուէարկութիւնը առ որ անկ է։»

Աթէնք 19 Մարտ 1898

(Սպորգէր.) Ա.Լ. Ս. Դ. ՌՈՒՄԱ

—Խորհրդարանին անցած շաբաթ օրուան նիստին մէջ, Պ. Տէլեանի մէկ քանի յայտարարութիւններ ըրաւ, որոնց մէջ յայտնի կերեւայ թէ տապալել կ՚ուզուի Զայմիսի գահլիճը։

«Եթէ, ըսաւ Տէլեանի, Խորհրդարանը դադրեցնէր իր աշխատութիւնները Զատկի առթիւ, այդ բան չպիտի նշանակէր թէ վերջին նիստը պիտի ըլլար ան, քանի որ դեռ 12 օր կայ քառասուն օրուան նստաշրջանին լրանալուն, զոր չենք կընար ի զուր վատնել։»

Պ. Տէլեանի ցոյց տալով թէ անհրաժեշտ է մէկ քանի կարեւոր օրինագիծեր քուէարկել, աւելցուց թէ Թագաւորը իրաւունք ունի Խորհրդարանին նիստը 40 օր յետաձգել, բայց այս իրաւունքը կը գործադրուի նախարարութեան պատասխանատուութեան տակ։ «Կը հաւատամ ուրեմն թէ նախարարները չպիտի յորդորեն Թագաւորը որ կասեցնէ Խորհրդարանին գործունէութիւնը. ապա թէ ոչ ծանր պատասխանատուութեան պիտի ենթարկուին։»

Յետոյ պարզելով իր կուսակցութեան քաղաքականութիւնը. Պ. Տէլեանի ըսաւ թէ մինչեւ այսօր պաշտպանած էր նախարարութիւնը, ազգային խնդիրներու պատճառաւ, որոնց կարգադրութիւնը ստիպողական էր, բայց այսօրուընէ սկսեալ իր դիրքը պէտք էր որ փոխէ։ «Մենք այսուհետեւ պիտի քուէարկենք անոնց հետ միայն որ մեր քաղաքական կարծիքները ունին» ըսաւ։

Պ. Բէթասիս պատասխանելով նախկին վարչապետին, ըսաւ թէ իր յայտարարութիւնները անվստահութիւն կ՚ենթադրէին դահլիճին համար և տագնապի մը կը տանէին դայն։ «Ժամանակ է որ դադրինք անարդելէ խորհրդարանական օրէնքները։ Այս խօսքերը բողոքներ բարձրացնել տուին, և նախագահը ի կարգ հրաւիրեց ատենաբանը։

Ժողովը փակուեցաւ։ Սակայն Տէլեանիի յայտարարութիւնները սպասուած արդիւնքը շտուին։ Զայմիսի դահլիճը հրաժարական շտուաւ և թագաւորը 40 օր յետաձգեց Խորհրդարանին նիստը։

—Պ. Զայմիս խորհրդարանին մէջ զբաղեալ ուրեմն վաճառական մասին Պ. Ռուսպուլիսի պատասխանելով ըսաւ. «Զմոգիտեր թէ ի՛նչ դրուեցաւ ժամուին մէջ. գիտեմ միայն թէ Ֆրանսական տուն մը հարցուց կառավարութեան թէ տրամադրո՞ւ էր ծախելու իր զրահաւորները։ Ո և է գէս շառաջարկուիլ, որդ...դառաւորութիւնը խեղդէր չէր քննած։»

Աթէնքի թերթերէն մէկուն նայելով Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը կրկնած է իր առաջարկութիւնը Մէքոնոլին, Թագո-հէ Սլէա, Եորկիոս Թագաւորը երկրորդական մարտանաւ

առաջ պիտի գայ, եթէ Պարոն միջամտութիւնը ընդունի սպանիս-ամերիկեան վէճին համար։

Ամերիկայի ժողովրդական զգացումը բացարձակապէս Քուպայի անկախութիւնը կը պահանջէ։

—Բանէվարը ծովակալին, որ Կրետէի ջուրերը կը գտնուի, հրաման ղրկուեցաւ իր մեկնումը առ այժմ յետաձգել։

ՊԷՐԼԻՆ.—Վիլհէլմ Կայսրը Պիսմարք իշխանին նուէր ղրկեց ոսկի բանդակ ցուպ մը։

—Ամերիկեան կառավարութիւնը զերմանական տուէնէ մը գնեց երկու թորբիլանաւեր։ Ամերիկեան նաւային սպայ մը էլպնկ գնաց նաւերը Ամերիկա փոխադրելու համար։

ՎԱՇԻՆԿԹՐԼ.—Խորհրդարանը որոշեց գնել տասներկու նոր թորբիլանաւեր և տասներկու նոր թորբիլաձգաններ։

Նիւ Եորքի Բուլայասէր ընկերութիւնը առաջարկեց 60,000 ապտամբ հաւաքել և Հաւանայի վրայ քալել, եթէ Մ. Նահանգները զէնք և ռազմամթերք հայթայթեն։

Պատերազմի վտանգներուն դէմ ապահովագրութեան գիները բարձրացան սովորականէն աւելի։

Բիւ-Ուէյթէն կը ծանուցուի թէ ամերիկեան նաւատորմը առաջին նշանին կը սպասէ գործի սկսելու համար։

Բոլոր ծովային սպաները նախարարաց ժողովին նստին հրաւիրուեցան։

ԲԻՐԼԻՆ.—Անգլիա մեծ փոխարինութիւններ կը պահանջէ Զինատանէն։

ԱԹԷՆՔ.—Եվմական նախարար Պ. Սթրէյթի հրաժարականը ընդունուեցաւ։ Նոր դահլիճը պիտի կազմակերպուի, երբ թագաւորը վերադառնայ Լավրա վանքէն ուր գացած է իր ընտանիքով։

—Թագաւորը յայտարարեց թէ առ այժմ նախարարական ոչ է տագնապ վտանգաւոր է Ճունատանի շահերուն։

ՓԻԼ.—Որոշուած էր որ զերմանական նաւատորմին առաջին նաւաբեկիչը Սպանիոյ ծովեզերքը երթար գարնան սկիզբը պտոյտ մը կատարելու համար։ Սպանօ-ամերիկեան վէճին պատճառաւ, այս հրամանը ետ առնուեցաւ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Կառավարական շրջանակներուն մէջ մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէ։ Ֆրանսայի դեսպանը երկարօրէն տեսակցեցաւ Պ. Պալֆուրի հետ։

ԲԱՐԻԶ.—Բոլորէ դեր ծովակալ դեռ ժամանակ մը կրնայ իր ջուրերը պիտի մնայ։

ՏՔԹ. Ե. ՄԱՍԻՍ

ԲԵՐԱ, ԹԱԳՍԻՄ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 10

Ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի կէս օրէն սկսեալ իր տան մէջ. և կը դարմանէ մասնաւոր խնամով ներքին հիւանդութիւնները տղայոց տկարութիւնները, մրթի, մրսդին ճանապարհաց և ծննդական գործարանաց ախտերը։

Զորեքշաբթի օրերը աղքատ հիւանդներ կ'ընդունի ձրիաբար։

Բշ. Եշ. Շբ. օրերը ժամ 9ին կ'այցելէ նաեւ Սուլթան Մահմուտի դամբարանին դէմ Հ. Էմիրզեան էֆ.ի դեղարանը։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ամէն · Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ առտու Բերայէն Պէշիկթաշ, Քաղաք. Ժողովին Ատենապետ Բարձր. Ցարութիւն բայի բնակարանը երթալով երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ յետոյ Ազգ. Պատրիարքարան երթալով յարաբերական խնդիրներու նկատմամբ ինչ ինչ տնօրինութիւններ ըրաւ։

—Օրթագիւղի Տ. Դանիել քահանան երէկ Ազգ. Պատրիարքարան առաջնորդեց Նորընծայ Տ. Դէորդ վ. Իբրիանոսեանը, և ներկայացուց Ս. Պատրիարքին։ Ն. Սրբազնութիւնը հարկ եղած խրատները տուաւ և յանձնարարեց զատկական տօները Մայր եկեղեցիի մէջ անցնիլ և յետոյ մեկնիլ Ամասիա քարոզչութեան պաշտօնով։

Կը յիշուի թէ յիշեալ Նորընծայ վարդապետը բնիկ Ամասիացի, աշակերտ Գէորգեան Ճեմարանի, Ս. Ցակոբայ Որբանոցին մէջ ուսուցչութեան պաշտօն կը վարէր մէկ քանի տարիներէ ի վեր, և որ վերջերս Ամասիացիներուն փափաքին համաձայն, վարդապետ ձեռնադրուեցաւ Օրմանեանի, Մանկունի Տ. Վահրամ Սրբազանէն։

—Ս. Պատրիարքը այսօր Բերայի Թաղ. խորհրդին հրաւէրին համաձայն Ս. Սրբոյ Գրիգորեան եկեղեցին արեւագալի ժամերգութեան ներկայ գտնուելով, կիներուն համար քարոզ կը խօսի։

—Ցունաց Պատրիարքական փոխանորդը, ընկերակցութեամբ հայագէտ Զօլարիսէս էֆէնտիի, երէկ Ազգ. Պատրիարքարան գնաց և Պատրիարքական փոխանորդ Տ. Դէորդ Վ. Իբրիանոս

HŒN X FIRE OFF CE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՒԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

ՖԻՆԻՔՍ

Հիմնեալ Իլինոյսեանին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութիւն մ'է՝ որոյ բաժնեհաւաք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ գրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի դիւաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի ենթարկեալներուն համար։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակն՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ Ծովու եղերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, գետնայարկ թիւ 1։

ԾԱՆՈՒ ՏՈՒՆ

Սամաթիոյ, երկաթուղիի կայարանին մօտ գտնուող փայտաշէն տուն մը, որուն մէկ կողմը երկաթուղիի գծին և միւս կողմը ծովին կը նայի աժան գինով ծախու հանուած է։ Ունի հինգ սենեակ, չորս ուղիա, խոհանոց մը, ջրհանաւոր հոր մը, երկու բակ և 200 կանգուն պարտէզ։ Տեսնել փափաքողները դիմեն Սամաթիա, երկաթուղիին կայարանը, խանվէնի Անասթասի։ Սակարկութիւնը տունին տիրոջը հետ։ 5—10

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ. ՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՏՐԱՍՏ ԳՈՒՄԱՐ

906,000,000 ՖՐԱՆՔ

Ֆուրէնոսին յ'Ե-տդ-

Փարիզ, 16, Պուլվա. ատ դ'Ինթալիէն. 1, 3, իր Լը Բելթիէ փողոցի սեփական շէնքին մէջ 1845ին հիմնուած է Ֆր

Ապահովագրեալներու վճար. 1 Մինչև— 123,000000

1895ի գործողութիւն

Ապահովագրեալներու վճարուած	87,000000
Հասոյթ	196,000000
Նոր ապահովագրութիւնք	661,000000

1896 յունուար 1

Աւելեալ եւ անշարժ կալ. յ'Եւրոպա	40,000000
Ֆաւելեալ դրամագլուխ	124,000000
Արդի ապահովագրութիւնք Մինչև—	141,000000

Տիեզերական ապահովագրութիւն

Շահաբաժիններու բարդմամբ և ապահովագիրներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու

Պայմանագրութեան նոր եղանակ

սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս։ ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱԳԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան։

Հինգ տարի եղաբ ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ։ աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա

188 Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ. Վայվատա ի ՀՈ, Վ. խ խան, Ղալաթիա

ԲԱԶԷ

ՄԵԾ ՀԱՑ ՎԱՃԱՌԱՍՈՒՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ԶԱՓՈՒ ՎՐԱՑ ՀԱՆԴԵՐՁԻՑ

Կ. Պոլիս, Մահմուտ Փաշա, Ապուտ էֆֆենտի Նէնի Զարը, Թիւ 5, 6

Վաճառատունս պատիւ ունի ծանուցանել ազնիւ Հասարակութեան թէ՝ ի վիճակի է հայթայթել անմրցելի գներով թէ պատրաստ և թէ չափու վրայ հանդերձեղէնք։ Տնօրէնութիւնն՝ սերտ յարաբերութեան մէջ լինելով Ֆրանսայի ամենէն լաւ գործարանաց հետ, կարողացած է իր ձեռին ունենալ ազնիւ չուխայներու ստուար քանակութիւն մը որ հրապարակի վրայ ծախսուած պատրաստ հանդերձեղէններու ցաւալի վիճակն և սղութիւնն իսկոյն կը պարզէ լաւ դիտողին։ Գերման-Աւստրիական կեղծ պատրաստութիւններէ խորշած, միայն զուտ բուրդ Ֆրանսական, Անգլիական և Պէլճիական լաւ ապրանքներ տեղական ընթիր գործաւորութեամբ պատրաստել և տալով գներով ծախել, այս եղած է վաճառատան նշանաբանն։ Հրապարակէն չուխայ գնելով, պատրաստ զգեստ ծախելու ճգնող վաճառատուններէն այցելելէ առաջ, կը խնդրուի անգամ մը դիմել մեր վաճառատուններն ալ։

Վերջին գին. Թիւը 2 դրչ.

20 78—100

EMULSION SCOTT

ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղն է

ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ

ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Ամենէն ախորժահամ ձկան իւղն է «իրօֆոսֆիթ տը շը է տը սուտ» ի հետ խառնուած։ Տղայք հանոյքով կ'ուզեն ճաշակել զայն։ Բնաւ ուրիշ դեղ մը ասոր չափ ազդեցիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԼԸ (սրբաձա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻԼՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՌՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՌԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

կը ծախսուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակատար ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒԲԵԼ

ԹՐԻԱՆՏԱՖԻԼՕՐՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՑ

ԸՄՊԵԼԵԱՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Մասնիփ-պէյ

Ղալաթիա, ՄՈՍՄԱՆԷՆ ճանապարհ, թիւ 69

Սոյն գործարանը, բացուած 1878ին, կը ծախէ ամէն տեսակ մաքիքա և սիւպ, զուտ խաղողէ շինուած։

Թրիանտաֆիլօրուլօ եղբարց օղին, օժտուած հաղուագիւտ յատկութեամբ ու ճաշակով, ախորժակը կը բանայ, ջիղերուն ուժ, և մտքին կորով կուտայ։ Նրբաճաշակ խմողներուն կը յանձնարարուի Թրիանտաֆիլօրուլօ եղբարց օղին, որ կը ծախուի գոցուած և կնքուած չիներով։

Դիմել. Բերա Եանի, Հէլվէցիա, Պիզանս, Կամպրինօս գաբէջրատուները, Բաբատօրուլօ, Բաբաեանօրուլօ, Գրիցալի, Գրինիգօս, Մարսիլիա և Տիմիթրաքօրուլօս նպարեղէնի վաճառատունները, Թարլապաշի 65 և 170 թիւ ըմպելեաց մթերանոցները, Սիրքէճի Վասիլիատի և Զագդարեղէնատունները, Պալըք բազար Ֆիլօքս և Լէթասի խանութները, Լիմոն խսկէլէսի Պէլբէրնի մթերանոցը, Պէշիքթաշ Անէսթի, Պագարի և Բանճօրուլոսի խանութները։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՑԿԱՆ ԱՆ և ՄԱՐՈՒԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ

Մարսիլիայի և Պոնտոսի ծիլէ-կանոնաւոր գործ

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Ապրիլ 8 Սիւրիոսի Մարսիլիէն։
» 12 Անդրոյի Մարսիլիէն։

ՄԵԿՆՈՒՄ

Ապրիլ 8 Սիւրիոսի Թէոսիա
» 12 Անդրոյի Անատոլիի եղերք։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղիլ և արագ տեղեկանալ

Նաւագրէն, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՌԹԷՄ ԲԸՊՈՒԼ

575 Թոփհանէ, քարափին վրայ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՝Ռ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵՆ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Նոյն թաղերուն վրայ յոյժ, գլուխ Զբաղուելոց դիմաց)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաներն ոչ ոեւէ կը լեցնեն։ Յաւիտենից և բնական գիրգրաւելու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յոր և նման բնականի, գինի ինքնաբերին ըստ գրելի, ծամելոյն, և ոչ ոք տարբերութիւն երաշխաւորեալ։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին, ինչպէս նաեւ թրմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամահանութիւն։

Ց.Գ. Ամերիկ. սով.համաձայն ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (Դեկ- ին- ը) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (Դեկ- ին- էն) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

Գաղթիւղացիք կրնան դիմել իւրեանց բնակարանն, Բի- 1 Խրլուվիի քովը։

ՍԱՆԴԱԼ ՄԻՏԻ

ՄԱԼԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՄԻՋՈՑԻ ՀՌՈՒԱԿԱՒՈՐ ՍԱՆԴԱԼՈՎ

SANTAL MIDY

ՍԱՆԴԱԼ ՄԻՏԻ

Անվնաս. կը լինի տրհիկ. փոփոխ. Նդրկանները, 48 ժամուան մէջ կը բուժէ հոսուածները. յոյժ ազդեցիկ է միզանցքի հիւանդութեանց մէջ. միզանց քարերբռնման, արիւնամիզութեան, առանց միջոցաւ պատճառելու զոր առաջ կը բերեն անզգաստ և տրիչ դեղերու հետ խառն սանդալները։

Ամէն քարտիւ ՄԻՏԻ անունը կը կրէ։

Ամէն դեղատուներ

LONDON & LANCASHIRE FIRE

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862ԻՆ

ԴԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՈՒՕԼԴԸՐ ՖԻՆՆԷԼ

Հէրմի Խան, Թիւ 2—3, Վայլատ գրաստ, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։

ՓՆՆԻ, ԹԻՈՏՈՐ ՍԹԷՖԱՆՈՒ

AWBUC MUNCH UNTED

ՀԱՄԲՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	21,173,000
Ցարդեկան հասոյթ	»	44,820,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրէն մթերանոցներ և գործարաններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակարկով

572 Լիազօր Ներկայացուցիչ Ն. Գալոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաքու, Անանի ատիս խան. 12, 13, 14

ՄԿԻԻԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

— —	6 15	— —	7 — Դկ.
11 30 Գէշիք	6 50 Գէշիկ.	12 —	7 40 Գշկ.
12 15	7 55 Գէշիկ.	12 30	8 20
1 —	8 50 Հնգ.Գշ.	1 20	9 —
1 30	9 35	1 50	9 40
2 —	9 45 Ֆէրպ.	2 15	10 15 Գկ.
2 30	10 10 Գէշիկ.	3 — Վոսփոր	10 30 Ֆէրպ
3 —	10 35 Գկ.	3 5	10 40 Գկ.
3 30	11 — Գկ.	3 30	11
3 15 Ֆէրպ.	11 — Ֆէրպ.	4 —	11 25 Գկ.
4 —	11 20	4 — Ֆէրպօթ	11 30 Ֆէրպ
4 30	12 —	4 35	11 50
4 15 Ֆէրպ.		5 —	12 15
5 —		5 40 Գէշիկ.	
5 35		5 30 Ֆէրպօթ	
5 50 Գէշիկ.		6 15 Գշկ.	

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

12 —	6 50 Գշթ.	12 20	7 40 Գշթ.
12 45	8 Գշթ.	1 —	8 20
1 20	8 45	1 35	9 —
2 —	9 30	2 20	9 40
2 45	9 45 Ֆէրպ.	3 5	10 15
3 15	10 15	3 — Վոսփ	10 30 Ֆէրպ.
3 15 Ֆէրպօթ	10 35	3 30	10 40
4 5	11 — Ֆէրպ.	4 — Ֆէրպօթ	11 20
4 40	11 10	4 45 Գշկ.	11 30 Ֆէրպ.
5 25	11 45	5 30 »	11 45
5 50 Գշկ.	12 —	5 30 Ֆէրպօթ	12 15
5 45 Ֆէրպօթ		6 15 Գշկ.	
6 15 Գշկ.		7 5 Գշկ. Դկ.	

ՀԱՐԷՄ ԻՄԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

2 — Հարէմէն Սալանագ բացի Կիր.է)
4 — » » բացի ուր.է
10 40 » » բացի ուր. կիր. օրերէ)
11 25 » » ուր. կիր. ժ. 10.45ին
1 30 Կամուրջէն Հարէմ Սալանագ բացի կիր.է
3 30 » » » բացի Ուր.է
10 10 » » անտի Սալանագ բացի ուր. կիր. օրերէ
11 10 » » » Սալանագ [կիրակի եւ ուրբաթ օրերը ժամ 10.30ին։

ԻՄԿԻԻՏԱՐ ՍԻՐԲԷՃԻ ԻՄԿԷԼԷՍԻ

ԵՒ

ԳԱԼԱՔԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 15 Իսկիւտարէն Գալաթաշ Սիրբէճի
4 45 Իսկիւտարէն Սիրբէճի
9 45 Իսկիւտարէն Սիրբէճի
11 — Իսկիւտարէն Սիրբէճի
4 — Սիրբէճիէն Իսկիւտար
5 30 Սիրբէճիէն Գալաթաշ Իսկիւտար
10 30 Սիրբէճիէն Իսկիւտար
11 30 Սիրբէճիէն Գալ.Իսկիւտար

Յան.—Օղը միգապատ եղած ատեն շոգենաւք իրենց գտնուած տեղերը պիտի մնան։

ԹՐԻԱՆՏԱՖԻԼՕՐՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՑ

ԸՄՊԵԼԵԱՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Մասնիփ-պէյ

Ղալաթիա, ՄՈՍՄԱՆԷՆ ճանապարհ, թիւ 69

Սոյն գործարանը, բացուած 1878ին, կը ծախէ ամէն տեսակ մաքիքա և սիւպ, զուտ խաղողէ շինուած։

Թրիանտաֆիլօրուլօ եղբարց օղին, օժտուած հաղուագիւտ յատկութեամբ ու ճաշակով, ախորժակը կը բանայ, ջիղերուն ուժ, և մտքին կորով կուտայ։ Նրբաճաշակ խմողներուն կը յանձնարարուի Թրիանտաֆիլօրուլօ եղբարց օղին, որ կը ծախուի գոցուած և կնքուած չիներով։

Դիմել. Բերա Եանի, Հէլվէցիա, Պիզանս, Կամպրինօս գաբէջրատուները, Բաբատօրուլօ, Բաբաեանօրուլօ, Գրիցալի, Գրինիգօս, Մարսիլիա և Տիմիթրաքօրուլօս նպարեղէնի վաճառատունները, Թարլապաշի 65 և 170 թիւ ըմպելեաց մթերանոցները, Սիրքէճի Վասիլիատի և Զագդարեղէնատունները, Պալըք բազար Ֆիլօքս և Լէթասի խանութները, Լիմոն խսկէլէսի Պէլբէրնի մթերանոցը, Պէշիքթաշ Անէսթի, Պագարի և Բանճօրուլոսի խանութները։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՐ

ԸՆԴՄԷՋ Հէլլէ, Կ. Պոլսոյ և Օպէսայի

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Ալպանս	1069	Գօմս	1497	Կօզօ	1011	Մալմս	724	Բօզարիս	1862
Ալէքթօ	3607	Գօնկս	2906	Կրօտնս	1695	Մարէնկս	2273	Սարֆս	1113
Ամնէլս	1541	Գօրսս	895	Հիրս	775	Մարդէլլս	3709	Ցիրիս	1735
Արիսսոս	2377	Տիտս	4811	Հիտալիս	1581	Միրատս	3557	Սիլվիս	1193
Պասանս	18 2	Տօմինս	937	Հինտու	3720	Միլս	1037	Սբէրս	1200
Գօրօտինս	1264	Տուրս	2383	Հօրադիս	3600	Մօնդէպէլլս	1735	Թասսս	1328
Գրաւս	1076	Տրաբս	1713	Հումմէլէր	596	Մուրիլս	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրիւս	841	Տինամս	504	Իակս	2354	Նէբս	1083	Թօքիս	3827
Գրէֆֆալս	4431	Էպրս	2464	Իտահս	5540	Օհիս	4100	Թօլէտս	1470
Դէյրս	1671	Էլտօրատս	1520	Ճիւնս	1080	Մնմարիս	4036	Թօրքիտս	487
Դալիբաս	1337	Էրադս	1481	Ֆիէսս	1053	Օրլանտս	1535	Ուրպինս	2428
Դամէս	1244	Ֆիտս	954	Ֆօլբինս	2307	Բալէրմս	1637	Վասրս	1914
Դադս	1094	Ֆինլանտ	1828	Ֆօլմնս	1700	Բօլս	510	Վօլս	1289
Զիրակս	2729	Ֆամինկս	849	Լէս	1053	Բիալթս	2229	Վօլմուրնս	2396
Միսէրս	1834	Ֆրանչիսքս	4582	Լէբանս	2272	Բինատս	1663	Եէտս	1850
Գլիս	2697	Կալիէս	3060	Լիվօրնս	1643	Պս	1613	Զէրս	1200
Գօլօրատս	4235	Կիդանս	1243	Լօբէնցս	3191	Բօմէս	1789		

Իակս շոգենաւը, նաւապետ Ուսոն, ընդհանուր վաճառքով Հէլլէն հոս հասաւ։

Լէբս շոգենաւը, նաւապետ Ուս, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հէլլ և ապրիլ 1ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆԴ ՐԻԶՕ

Թիւ 17—18, Պիւշիւք Միւսէթ խան, Ղալաթիա

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Դշ. 24 5 Միտիլլի, Իզմիր, Պիրէոն, Ադերսանդրիա, ժամը 3ին յետ միջօրէի։

Դշ. 25 6 Սեվաստարիին սուրհանդակ, առաւօտեան ժ. 10ի։

Եշ. 26 7 Տարտանէլ, Այնօրոզ, Մէլանի., Իզմիր ժամ 4ին յետ միջօրէի։

Շբ. 28 9 Իւէպօլու. Սամսուն, Օ.տս., Կիրասն, Տրապիզոն եւ Պաթում առտուն ժամը 11ին։ 562

Արտօնատէր Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

«ՄԱՍԻՍ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (41)

ԷՄԻԼ ԿԱՊՈՐԻՕ

ԴԺՈԽԱՑԻՆ ԿԵԱՆՔ

ԲԱՍԱԼ ԵՒ ՄԱՐԳԸՐԻՏ

Սակայն զգուշացաւ խորհելով թէ ինչ պարկեշտ պատրուակով մը պիտի կրնար գունաւորել իր այդ արատաւոր ընթացքը, և բաւականացաւ հեռուէն հետեւիլ անոր զգուշութեամբ։

Ցանկարծ տիկին Լէոն կանգ առաւ... Նպարավաճառի մը խանութին առջեւ, որ նամակատուփ մ'ունէր։ Խանութը գոց էր, բայց փեղկին վրայ ծակ մը կար, զինկէ խողովակով մը, ուսկից ներս կը ձգուէին նամակները։

Տիկին Լէոն վարանման մէջ էր...։ Կ'երերար, կ'օրորուէր, ինչպէս որ կ'ընէ մարդ երբ վճռական գործի մը ձեռնարկէ, որուն տակաւին տէրն է, բայց կատարելէն ետքը կարելի չէ ետ դարձնել՝ ինչ որ ալ ըլլայ հետեւանքը։

Վերջապէս վստահութեան կինը ուսերու շարժում մ'ըրաւ որ իր մտածութեանց արդիւնքը ճարտարապէս կը թարգմաներ. «Ինչ կ'ուզէ թող ըլլայ...։»

Եւ իսկոյն նամակ մը ծոցէն հանելով տուփին մէջ ձգեց և նորէն ճանբան շարունակեց աւելի արագութեամբ։

—Տարակոյս չկայ, բաւ ինքնիրեն տոքթորը թէ իմ տուած պատասխանիս արդիւնքն է այդ կանխաւ պատրաստուած նամակին ղրկուիլը։

Թէ և հարուստ չէր, թէ և կը դողար իր գտնուած քիչ մը ստակին վրայ, բայց և այնպէս յոժար սրտով հարիւր ֆրանք կ'ուտար նամակին պարունակութիւնը կամ գ'ոնէ հասցէն իմանալու համար։

Բայց իր հետապնդման վերջակէտին կը հասնէր։ Տիկին Լէոն՝ Շալիւսի ապարանքն հասնելով՝ դռնէն ներս մտաւ....։

Արդեօք ինքն ալ երթա՞ր ետեւէն...։ Հետաքրքրութիւնն այն աստիճան կը կեղեքէր զինքն, որ մտաբերեց երթալ, և այս գաղափարին դէմ կենալու համար կամքի դիւցազնական ճիգ մը պէտք էր իրեն։

Բայց վերջապէս ուղեղին մէջ մնացած ողջմտութեան նշոյլ մը հասկցուց իրեն թէ որոշեալ ժամէն առաջ հոն երթալը նշանաւոր ձախողութիւն մ'էր։ Արդէն այն իրիկունն իւր վարմունքը չափազանց տարօրինակ եղած էր, առաւել դատաւորի՝ քան բժիշկի վարմունք։ Կը հասկնար թէ ուրիշներու գործին գրեթէ բռնի խառնուիլը՝ խորհրդակից ընտրուելու լաւ միջոց մը չէր։

Ուստի ճանբան փոխեց խոկուն մըտահոգութեամբ և հնար եղածին չափ ինքզինքէն դժգոհ։

—Մրշաւ ապուշ եմ, կ'ըսէր ինքնիրեն. եթէ այդ պառաւն անստուգութեան մէջ պահէի փոխանակ բրբտաբար ճշմարտութիւնն ըսելու, հիմա կրնայի իւր այցելութեան բուն նպատակը գիտնալ...։ Վասն զի նպատակ մ'ունէր... բայց ինչ էր...։

Զայն գտնելու համար տոքթորը մոխեց այն երկու ժամերն որք զինքը կը բաժնէին երկրորդ այցելութեան վայրկենէն։

Բայց ի զուր կը պտտէր հաւանականութեանց անսահման դաշտին մէջ. զինքը գոհացնող բան մը չէր երեւեալներ։

Պարագայ մը միայն անվիճելի կը թուէր։ Տիկին Լէոն և օրիորդ Մարգրիտ հաւասարապէս կ'արեւորութիւն կ'ընծայէին սա խնդրին թէ կոմսը պիտի կրնա՞ր ուշաբերիլ։

Դալով երկուքին ալ այս մասին ունեցած շահուն, տոքթորը կը կարծէր թէ գաղտնի անհամաձայնութիւն մը կար մէջերնին, և թէ վստահութեան կինը գաղտնաբար դիմած էր իրեն։ Հետեւաբար Օր. Մարգրիտի նկատմամբ տիկին Լէոնի ցոյց տուած գորովական զգացումներն անկեղծ չէին թըւեր իրեն։

Տոքթոր փոտան իւր չքեղ բնակարանը քալելով վերադառնալու քաջութիւն չունենալով, փոքրիկ սրճարան մը մտեր էր, և հոն դաւաթ մը Պավիերայի անպիտան գարեջուր առջեւն առած՝ մէկ կողմէն կը խմէր և միւս կողմէն այս խորհրդածութիւնները կ'ընէր։

Վերջապէս կէս գիշերը զարկաւ... երթալու ժամանակն էր։

Սակայն տոքթորը տեղէն չշարժեցաւ։ Կուզէր որ ինքն ինչպէս պարտաւորուեր էր սպասել, կոմսին տնոր ներն ալ փոխադարձաբար իրեն սպասէին։

Ուստի երբ սրճարանը գոցուեցաւ, ինքն ալ ճանբայ ելաւ։

Տիկին Լէոն անշուշտ ապարանքին դուռը կիսափակ թողած էր, տոքթորը հրեց զայն և ինքզինք բակին մէջ գտաւ...։

Սպասաւորներն՝ առջի իրիկուան պէս՝ դռնապանին սենեակը գումարուած էին։ Բայց բամբասանքի համեղ զուարճութեան տեղ՝ դէմքերնուն վրայ ապագայի անստուգութեան մտահոգութիւնը տիրած էր։

Պատուհանին ապակիներուն ետեւէն կը տեսնուէր, որ սենեակին մէջ կանգնած՝ ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընէին իրենց երկու կարեւորագոյն ընկերներուն՝ Պ. Պուրիկոյ դռնապանին և Պ. Բազիվիր սենեկապանին միջեւ բացուած վիճաբանութիւնը։ Պ. փոտան ուշադրութիւն չընծայեց։ Ուղղակի ներս մտաւ յուսալով որ կրնար սպասաւորի մը հանդիպիլ։

Բայց իւր ներկայութիւնը չկրցաւ իմացուիլ. դուռներն առանց շռինդի կը գոցուէին. մարմարեայ սանդուղքը ծածկող հաստ գորգը կը խեղդէր իւր ոտնաձայնը՝ վերջապէս սանդուղին գլուխն հասաւ առանց մէկը տեսնելու...։

Պ. Տը Շալիւսի սենեակին դուռը բաց էր և վառարանին վրայ կեցած մեծ լամպարէն պայծառապէս լուսաւորուած...։

Տոքթորը բնազդաբար կանգ առնելով՝ ներս նայեցաւ։

Իւր այցելութենէն ի վեր փոփոխութիւն մ'եղած չէր։ Կոմսն անշարժ պառկած էր, աչերը գոց. և կուրծքին վրայի ծածկոյթին անկանոն ելեւէջն կը հասկցուեր որ շնչառութիւնը տակաւին կը շարունակէր։

Սենեակին մէջ տիկին Լէոն և Օր. Մարգրիտ միայն կը հսկէին։

Առաջինը թիկնաթոռի մը վրայ կքած էր՝ ձեռները խաչաձեւ փորին վրայ դրած, շրթունքը կծկած, և կը թուէր թէ կարեւոր մտածութեանց մէջ ընկղմած էր։

Օր. Մարգրիտ ալ, գժգոյն, բայց հանդարտ, աւելի վեհ և աւելի գեղեցիկ իւր անխնամ մազերով, կոմսին անկողնին բուներուն յեցած, անոր գէմքին վրայ կեանքի և ուշաբերութեան նշաններ կը դիտէր։

Թարգմ. Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

(Շարունակելի)